

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

fra Retspolitisk Forening

vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven og lov om politiets virksomhed (Styrket indsats mod omfattende forstyrrelse af den offentlige orden m.v.) og udkast til bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om politiets sikring af den offentlige orden og beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed mv. samt politiets adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger

Justitsministeriets sagsnummer 2009-730-1017

Retspolitisk Forening ser med stor og principiel bekymring på det fremsendte udkast til forslag til ændring af straffeloven og politiloven med dertil hørende ændringer i ordensbekendtgørelsen.

Med de foreslåede ændringer anlægger regeringen efter foreningens opfattelse en grundlæggende forkert og farlig strategi i opretholdelsen af den offentlige orden og beskyttelse af den offentlige sikkerhed. Formålet med de allerede gældende og foreslåede foranstaltninger må være at afvikle større begivenheder så gnidningsfrit som muligt samtidig med, at den grundlovssikrede forsamlingsfrihed ikke antastes.

Med lovforslaget og i særlig grad med forslaget til ændring af lov om politiets virksomhed lægges der op til en bastant konfrontationskurs, der for både politiets tjenestemænd og forsamlede demonstranter kan udvikle sig til såvel principielt betænkelige som decideret farlige situationer. Hensigten med at udvide den i forvejen stærkt principielt betænkelige forebyggelsesarrest fra 6 til 12 timer kan kun opfattes som et åbenlyst ønske om begrænsning af forsamlingsfriheden. Dette gælder så meget desto mere som en følge af de i forvejen gældende, meget ubestemte kriterier for iværksættelse af præventiv frihedsberøvelse.

Der kan efter foreningens opfattelse næppe herske tvivl om, at personer eller grupper, der ikke vil afstå fra at tilkendegive deres holdninger med voldelige midler, vil opfatte de foreslåede stramninger som en provokation. En sådan vil givetvis blive mødt med en optrapning i brugen af vold.

Politiet vil i forbindelse med anmeldelse af demonstrationer foretage en forhåndsvurdering af, hvorvidt grupper eller personer på vej til en demonstration vil udgøre en fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Som bl.a. nævnt af justitsministeren vil eksempelvis en bus med demonstranter på vej til demonstration, uanset om der foreligger nogen mistanke, formodning eller viden om, at de pågældende vil være til fare for offentlig orden og sikkerhed, kunne frihedsberøves. En sådan forhåndsvurdering vil formentlig, de svage kriterier for det præventive indgreb taget i betragtning, føre til en positiv farevurdering for alle "eventualitetens skyld".

Den beføjelse, der i henhold til grundlovens § 79, 3. pkt., er tillagt politiet, må antages at skulle udøves på grundlag af en konkret begrundet fareformodning. Denne formodning kan af indlysende årsager i det af justitsministeren nævnte eksempel ikke opstilles, da de pågældende på tidspunktet for frihedsberøvelsen endnu ikke har udvist en sådan adfærd, at der kan siges at foreligge en konkret begrundet fareformodning. Dermed er der efter foreningens opfattelse lagt op til klare brud på forsamlingsfriheden. Hertil kommer den afskrækkende effekt, en vedtagelse af forslaget vil have overfor personer, der alene ønsker at udtrykke deres holdninger ved brug af ikke-voldelige midler.

Juridisk set synes der ikke at være store ændringer i politiloven, da politiet som nævnt allerede har de beføjelser, der kan føre til præventiv frihedsberøvelse, jf. således bestemmelserne i politilovens §§ 8, stk. 4 og 9, stk. 3, hvorefter frihedsberøvelsen *så vidt muligt* ikke må udstrækkes ud over 6 timer. Bestemmelserne har ført til, at der i et vist omfang foretages frihedsberøvelser, der strækker sig ud over 6 timers perioden.

De foreslåede ændringer i straffelovens §§ 119 (modsættelse af lovlig anholdelse) og 291 (hærværk) understreger regeringens ønske om at sætte hårdt mod hårdt og er dermed i klar forlængelse af den valgte strategi, men de foreslåede ændringer rejser ganske betydelige problemer. Nedenstående eksempler belyser dette nærmere.

En lovovertrædelse, der begås i tilknytning til, at man har deltaget i grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden (§ 134a) giver allerede efter gældende ret en højere straf, end den pågældende lovovertrædelse i sig selv ville gøre. En deltager i grov forstyrrelse, der også har malet graffiti, dømmes både efter §§ 134a og 291. En deltager i grov forstyrrelse, der modsætter sig en lovlig anholdelse, dømmes både efter §§ 134a og 119, stk. 3. Tilsyneladende ønskes, at man på disse to specifikke straffelovsområder (§§ 291 og 119, stk. 3) tillige skal have en forhøjet straf for dette, uden samtidig pådømmelse af § 134a. Dette skal ske alene fordi, der i "området" er eller har været andre, der har forøvet grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Som det hedder i lovforslagets bemærkninger (s. 12): "Uanset om dette måtte være tilfældet, vil den pågældende imidlertid ved sin handling kunne medvirke til at optrappe en i forvejen spændt og tilspidset situation". Dette indebærer, at et forhold, der er ikke rejst tiltale for eller kan rejses tiltale for, virker som skærpene omstændighed for andre lovovertrædelser. Dette forekommer ganske uantageligt.

Formuleringen med hensyn til evt. forsæt er uforståelig. Hvordan bevises det, at en graffitimaler havde forsæt "med hensyn til, at der i området foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden" (forslagets bemærkninger s. 15)?

I bemærkningerne (s. 10) eksemplificeres forsætskravet som "f.eks. kendskab til, at der i området foregik uroligheder." Er dette rigtigt, udstrækkes forsætskravet til et nærmest objektivt ansvar for andres handlinger, som man i øvrigt ikke har nogen indflydelse på. Dette er uantageligt.

Samlet set er det Retspolitisk Forenings vurdering, at dette lovforslag vil skabe betydelige problemer for såvel politiet som for almindelige lovlydige borgere, der blot ønsker at benytte forsamlingsfriheden til kollektivt at tilkendegive deres holdninger. Forslaget bør derfor ikke vedtages.

København, d. 28. oktober 2009

Bjørn Elmquist
formand

Leif Hermann
medlem af bestyrelsen